

Araştırma Makalesi

Sosyal Medyada Kadınlara Yönelik Siber Zorbalık

Cyberbullying Against Women On Social Media

Zeynep ŞENTÜRK DIZMAN

Dr. Serbest Araştırmacı

drzeynepkenturk@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-8558-3169>

Makale Geliş Tarihi	Makale Kabul Tarihi
11.11.2022	12.01.2023

Öz

İletişim teknolojileri hayatımıza kattığı kolaylıkların yanında birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Özellikle sosyal medya kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte fiziksel olarak uygulanan zorbalıklar sosyal medya ile sanal ortama taşınmış ve siber zorbalık olarak karşımıza çıkmıştır. Bu çalışmanın amacı, kadınların siber zorbalığa maruz kaldıkları sosyal medya platformlarını, zorbalığa maruz kalma neden ve deneyimlerini, zorbalığın duygusal anlamda etkilerini, zorbalık sonrası sosyal medya kullanımlarını ve siber zorbalığı önlemeye yönelik çözüm önerilerini ortaya koymaktır. Bu bağlamda araştırmada nitel yöntem benimsenmiştir. Araştırmada kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak 20 kadın katılımcıyla derinlemesine birebir görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme protokolü uygulanmıştır. Görüşmelerin tamamı yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; katılımcıların Instagram, Twitter, LinkedIn ve Facebook üzerinden siber zorbalığa maruz kaldıkları belirlenmiştir. Katılımcıların maruz kaldıkları siber zorbalık şekilleri sosyal medya şifrelerinin ele geçirilmesi, cinsel/küfür içerikli mesaj gönderilmesi, kişisel fotoğraf, video ve bilgilerin yayılması ve ısrarlı takip olarak tespit edilmiştir. Siber zorbalığa maruz kalan katılımcıların verdikleri tepkiler sinirlilik, tedirginlik, üzüntü ve korku olarak saptanmıştır. Siber zorbalık sonrası sosyal medya kullanımları incelendiğinde, sosyal medya hesaplarını gizliye aldıkları/kapattıkları, uzun süre paylaşım yapmadıkları ve hesaplardan fotoğraflarını kaldırdıkları belirlenmiştir. Ayrıca katılımcılar siber zorbalığa maruz kalma nedenlerini zorbanın şahsi sorunları olması, eski erkek arkadaş/eş sorunu, özgüvensizlik ve mutsuzluk olarak belirtmişlerdir. Çalışmanın sonunda kadınların siber zorbalık konusunda farkındalıklarının artması için daha fazla çalışma yapılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Siber Zorbalık, Sosyal Medya, Kadınlar, İletişim Teknolojileri, Nitel Çalışma

Abstract

Communication technologies have brought along specific problems as well as the conveniences to our lives. Especially with the spread of social media usage, physical bullying has been taken to the virtual environment via social media which is referred as cyberbullying. The present study seeks to reveal social media platforms where women are subjected to cyberbullying, reasons, experiences and emotional effects of bullying, use of social media after bullying and solutions to prevent cyberbullying. In this context, a qualitative method in line with the purpose of the study is adopted. Within this study, profound individual interviews with 20 women selected via snowball sampling method. In addition, a semi-structured interview protocol was used as a data collection tool. All interviews were conducted face-to-face. According to the results of this study, women within the sample group were subjected to cyberbullying on Instagram, Twitter, LinkedIn and Facebook. Types of cyberbullying the women were subjected to hacking into social media passwords, sending abusive messages, spreading personal photos, videos and information and stalking. The most common reactions of the participants who were subjected to cyberbullying were irritability, anxiety, sadness and fear. With regards to the participants' use of social media

Önerilen Atıf /Suggested Citation

Şentürk Dizman, Z., 2023. Sosyal Medyada Kadınlara Yönelik Siber Zorbalık, Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 58(1), 55-71

after cyberbullying, it is noted that they had either made their social media accounts private or closed them, had not shared anything for a long time and had deleted their photos on their accounts. Moreover, among the reasons for being subjected to cyberbullying, participants expressed the role of personal problems of the bully, bully being an ex-boyfriend, bully's lack of confidence and unhappiness. As a conclusion to this study, this paper recommends that further studies should be done in order to increase the awareness of women about cyberbullying.

Keywords: Cyberbullying, Social Media, Women, Communication Technologies, Qualitative Approach

1.GİRİŞ

Siber zorbalık genel olarak bir kişi ya da grup tarafından başkalarına zarar veya rahatsızlık vermek amacıyla dijital ortamda gerçekleştirilen davranışlardır (Bartlett ve Chamberlin, 2017: 444). Hinduja ve Patchin'e (2010: 208) göre, bir eylemin siber zorbalık olarak tanımlanabilmesi için eylemin kasıtlı ve kişiye zarar verme niyetinde olması gerekmektedir. Siber zorbalık, yazılı mesaj, e-posta, görüntü paylaşımı, kişisel ağ siteleri, sesli mesaj ve sosyal ağ gibi teknolojiler aracılığıyla yapılabilmekte, dedikodu yayma, şifre ele geçirme, rıza dışı video, fotoğraf ve bilgi paylaşma, başkasının adıyla sahte profil oluşturma gibi farklı biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir (Kestel ve Akbiyık, 2016: 845).

Siber zorbalık konusunda yapılan çalışmalarda, siber zorbalığın türü ne olursa olsun kişiler üzerinde birçok olumsuz etkisi olduğu vurgulanmaktadır. Siber zorbalığa maruz kalan kişilerin depresyon, sinirlilik, hüsrana, korku, yalnızlık, intikam, utanç, şüphe, güvensizlik, üzüntü ve tedirginlik duyguları yaşadıkları çalışmalarla ortaya konmaktadır (Kowalski ve Limber, 2007; Hinduja ve Patchin, 2009; Schenk ve Fremouw, 2012; Shemesh, Heiman ve Eden, 2012; Brewer ve Kerslake, 2015). Öte yandan araştırmalarda, siber zorbalığa maruz kalan kişilerin kendilerini korumak amacıyla sosyal medya şifrelerini değiştirmek/kapatmak, takip eden kişiyi engellemek, aynı şekilde karşılık vermek, siber zorbayı uyarmak, yardım istemek, yasal mercilere başvurmak, servis sağlayıcısıyla iletişime geçmek gibi çeşitli yöntemlere başvurdıkları belirtilmektedir (Schwartz ve Proctor, 2000; Stevens, Bourdeaudhuij ve Van-Oost, 2001; Espelage ve Swearer, 2003; Willard, 2007; Vandebosch ve Van-Cleemput, 2008). Bununla birlikte, siber zorbalık için pek çok neden söz konusu edilmektedir. Alanyazında yapılan araştırmalarda, siber zorbalığın nedenleri can sıkıntısından kurtulmak, eğlenmek, kıskançlık, intikam almak, saldırganca davranmaktan haz almak, ayrılık, hoşgörüsüzlük, sosyal medya aracılığıyla beğeni kazanmak ve dikkat çekme isteği olarak belirtilmektedir (Mesch, 2009; Varjas vd., 2010; Notar, Padgett ve Roden, 2013; Berne, Frisén ve Kling, 2014; Crosslin ve Golman, 2014).

Görüldüğü üzere siber zorbalık nedenleri, etkileri ve sergilediği davranış biçimleri açısından değişmekte ve yayılmaya devam etmektedir. Kadınlara yönelik siber zorbalığın artmasıyla birlikte konuya ilişkin yabancı yazındaki çalışmaların da arttığı görülmektedir (Kowalski ve Limber, 2007; Dempsey vd., 2009; Staude-Müller, Hansen ve Voss, 2012; Devries vd., 2013; Woodlock, 2013; Lewis, Rowe ve Wiper, 2017; Lenhart vd., 2016). Türkiye'de yapılan çalışmalarda ise gençlerin siber zorbalık eğilimleri (Yaman ve Sönmez, 2015), internet bağımlılığı (Ekşi, 2012), siber zorbalığa maruz kalma durumları (Korkmaz, 2016), problemli internet kullanımları (Ünver ve Koç, 2017) ve internet kullanım sıklıkları (Akkoyunlu ve Yılmaz, 2005) üzerine yapılmış birçok çalışmayla karşılaşmak mümkündür. Ancak Türkiye'de yapılan çalışmalarda, kadınlara yönelik siber zorbalığı konu edinen ampirik çalışmaların sayısının oldukça az olduğu görülmektedir (Karataş, 2018; Temur-Şimşekcan, 2018; Yıldırım, 2019; Öksüzöğlu, 2021; Akdemir, 2022). Bu nedenle, kadına yönelik siber zorbalığa ilişkin yapılacak yeni çalışmaların alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Buradan hareketle, bu çalışmanın temel amacı, kadınların siber zorbalığa maruz kaldıkları sosyal medya platformlarını, zorbalığa maruz kalma neden ve deneyimlerini, zorbalığın duygusal anlamda etkilerini, zorbalık sonrası sosyal medya kullanımlarını ve siber zorbalığı önlemeye yönelik çözüm önerilerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Kadınların siber zorbalığa maruz kaldıkları sosyal medya platformları nelerdir?
- Kadınların siber zorbalığa maruz kalma şekilleri nelerdir?
- Kadınların siber zorbalık sonrası duygu durumları nelerdir?
- Kadınların siber zorbalık sonrası sosyal medya hesaplarında yaptıkları değişimler nelerdir?
- Kadınların siber zorbalığın nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
- Kadınların siber zorbalığı önlemeye yönelik çözüm önerileri nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden, fenomenolojik (olgubilim) desen kullanılmıştır. Fenomenolojik çalışmalarda, bireylerin bir fenomenle ilgili öznel deneyimlerini incelemek amaçlanmaktadır (Creswell, 2013: 76). Bu çalışmada, kadınların siber zorbalık fenomeni ile ilgili deneyimleri incelendiği için fenomenolojik desen tercih edilmiştir.

2.2.Çalışma Grubu

Siber zorbalığa maruz kalan 20 kadın katılımcıya kartopu örnekleme yoluyla ulaşılmıştır. Koç-Başaran'a (2017: 492) göre kartopu örnekleme, katılımcıyla yapılan görüşme sonunda o katılımcının önerdiği diğer bireylere ulaşma yöntemidir. Bu örnekleme yöntemine uygun olarak araştırmada katılımcılarla görüşme yapıldıktan sonra aynı deneyim ve özelliklere sahip olan başka katılımcıların olup olmadığı sorulmuş ve öneriler çerçevesinde katılımcılara ulaşılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Aşağıda, derinlemesine görüşmeler yapılan kişilerin demografik özellikleri yer almaktadır.

Tablo 1. Demografik Bilgiler

Katılımcı	Yaş	Eğitim	Meslek	Medeni Durum	
K1	28	Lise mezunu	Ev hanımı	Bekar	
K2	45	Lisans	Bankacı	Evli	
K3	26	Lisans	Avukat	Bekar	
K4	32	Lise mezunu	Ev hanımı	Bekar	
K5	28	Lisans	Öğretmen	Bekar	
K6	41	Lisans	Avukat	Evli	
K7	42	Lise mezunu	Ev hanımı	Evli	
K8	32	Lisans	Öğretmen	Evli	
K9	27	Lise mezunu	Ev hanımı	Evli	
K10	33	Lisans	Doktor	Evli	
K11	38	Doktora	Akademisyen	Evli	
K12	35	Lise mezunu	Ev hanımı	Evli	
K13	31	Yüksek lisans	Mühendis	Bekar	
K14	40	Lisans	Doktor	Evli	
K15	43	Doktora	Akademisyen	Bekar	
K16	30	Lisans	Doktor	Bekar	
K17	36	Yüksek lisans	Bankacı	Bekar	
K18	27	Lisans	Mühendis	Bekar	
K19	44	Lise mezunu	Ev hanımı	Evli	
K20	30	Lise mezunu	Ev hanımı	Bekar	

Çalışma grubu 20 kadın katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmaya katılanların 7'si 26-30, 5'i 31-35, 3'ü 36-40 ve 5'i 41-45 yaş aralığındadır. Katılımcıların 7'si lise mezunu, 9'u lisans, 2'si yüksek lisans ve 2'si doktora mezunudur. 2'si mühendis, 2'si bankacı, 2'si avukat, 2'si öğretmen, 3'ü doktor, 2'si akademisyen ve 7'si ev hanımıdır. Katılımcıların 10'u evli, 10'u ise bekadır.

2.3.Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veriler görüşme tekniği ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmanın temel veri kaynağı olan yarı yapılandırılmış görüşmelerin yapılabilmesi amacıyla, çalışma grubunda yer alan tüm katılımcılarla e-posta üzerinden iletişim kurulmuş, kendileri için en uygun zaman ve mekan kararlaştırılarak her bir katılımcıyla farklı zamanlarda belirlenen yerde yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler katılımcıların onayıyla alınan ses kayıtları ve araştırmacının el yazısıyla tuttuğu notlarla kayıt altına alınmıştır. Görüşmeden hemen sonra ses kayıtlarının yazımı araştırmacının kendisi tarafından gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmış ve bu kapsamda katılımcı gönüllülüğünün ve gizliliğinin temeli olan rıza formu her bir katılımcıya görüşme öncesi sunulmuştur. Veri analizleri, görüşmeler devam ederken ve bittikten sonra anlatımsal söylem analizi yoluyla yapılmıştır. Elde edilen bulgular “Siber Zorbalığa Maruz Kalınan Sosyal Medya Platformları”, “Siber Zorbalığa Maruz Kalma Şekilleri”, “Siber Zorbalığa Maruz Kalmanın Duygusal Etkileri”, “Siber Zorbalık Sonrası Değişen Sosyal Medya Kullanımı”, “Siber Zorbalığın Nedenlerine İlişkin Görüşler”, “Siber Zorbalığı Önlemeye Yönelik Çözüm Önerileri” olmak üzere altı tema altında kategorize edilmiştir.

2.4.Araştırma Etiği

Saha araştırmasına çıkılmadan önce İstanbul Gelişim Üniversitesi Etik Kurulu’ndan 24.06.2022 tarihinde, 2022-11 Toplantı Sayısı ve 2022-11-22 Karar No’lu “Etik Kurul Kararı” ile gerekli izin alınmıştır.

3.BULGULAR

3.1.Siber Zorbalığa Maruz Kalınan Sosyal Medya Platformları

Aşağıdaki tablodan, katılımcıların hangi sosyal medya platformlarında siber zorbalığa maruz kaldıkları detaylı şekilde görülmektedir.

Tablo 2. Siber Zorbalığa Maruz Kalınan Sosyal Medya Platformları

Katılımcılar	Twitter	Instagram	LinkedIn	Facebook
K1				X
K2		X		
K3		X		
K4		X		
K5	X			
K6		X		
K7	X			
K8				X
K9		X		
K10		X		
K11	X			
K12				X
K13		X		
K14			X	
K15		X		
K16				X
K17		X		

K18		X		
K19				X
K20		X		
TOPLAM	3	11	1	5

Katılımcıların 11'i Instagram, 1'i LinkedIn, 3'ü Twitter ve 5'i Facebook üzerinden siber zorbalığa maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Bir katılımcının ifadesi şu şekildedir: “Geçen yıla kadar Instagram hesabım vardı. Yaşadığım tatsız olaydan sonra Instagram hesabımı kapattım” (K2). Başka bir katılımcı “Facebook hesabım üzerinden eski nişanlımdan tehdit mesajları alıyordum” (K12) demiştir. Diğer bir katılımcı “Eski erkek arkadaşım Instagram üzerinden 1 yıl boyunca taciz etti beni. Bana ait olan bilgileri Instagram’da paylaşacağını, beni rezil edeceğini söylüyordu” (K10) şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

3.2. Siber Zorbalığa Maruz Kalma Şekilleri

Çalışmanın siber zorbalığa maruz kalma şekillerine dair eriştiği bulgular Tablo 3’te detaylı şekilde gösterilmiştir.

Tablo 3. Siber Zorbalığa Maruz Kalma Şekilleri

Katılımcılar	Cinsel /Küfür içerikli mesaj gönderilmesi	Sosyal medya şifrelerinin ele geçirilmesi	Kişisel fotoğraf, video ve bilgilerin yayılması	Israrlı Takip
K1	X			
K2	X			
K3	X			
K4			X	
K5	X			
K6	X			
K7		X		
K8	X			
K9	X			
K10	X			
K11		X		
K12		X		
K13		X		
K14	X			
K15	X			
K16			X	
K17	X			
K18	X			
K19		X		
K20				X
TOPLAM	12	5	2	1

Katılımcıların 12'si cinsel/küfür içerikli mesaj yoluyla, 5'i sosyal medya şifreleri ele geçirilerek, 2'si kişisel fotoğraf, video ve bilgilerin yayılması ve 1'i ısrarlı takip yoluyla siber zorbalığa maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların bazı ifadeleri şu şekildedir: “Instagram üzerinden cinsel içerikli hoş olmayan mesajlar aldım. Mesajlarda benimle tanışmak, görüşmek istediğini ısrarla belirtti bu bey. Kendisine bir erkek arkadaşım olduğunu ve kendisiyle tanışmak istemediğimi belirttim. Bu sefer mesajların içeriği değişti. Kendisini defalarca kez engelledim. Bu sefer başka hesaplar açarak mesaj atmaya başladı” (K3). Başka bir katılımcı “Instagram’da aynı kişi tarafından sürekli takip isteği alıyordum. Bu kişiyi engelledikçe başka bir hesaptan tekrar takip isteği gönderiyordu. Ben engellemekten yoruldum bu kişi yeni hesap açmaktan yorulmadı. En sonunda sinirlendim ve hesabımı uzun bir süre kullanmadım” (K20) demiştir. Diğer bir katılımcı “Benim Facebook şifrem çalındı. Tek bir sosyal medya hesabım var zaten. Çalan kişi sadece kadın arkadaşlarıma özel hediye çeki kazandı telefon numaranı verir misin şeklinde mesaj atmış. Birkaç arkadaşım da boş bulunup telefon numarasını vermiş. Onların hesapları da çalındı. Kim neden yaptı bilemiyorum. Kendi hesabıma değil de arkadaşlarıma mağdur olmasına daha çok üzüldüm” (K19) şeklinde görüşünü belirtmiştir. Öte yandan, katılımcıların bazıları kişisel fotoğraf ve videoların yayılması yoluyla siber zorbalığa maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Bir katılımcının ifadesi şu şekildedir: “Eski erkek arkadaşım tarafından siber zorbalığa maruz kaldım. Ayrılmak istediğimi söylediğimde, eğer ayrılırsam bilgisayarımın fotoğraf ve videolarını aldığını ve her yerde paylaşacağını söylemişti. İnanmamıştım yapabileceğine ama yaptı ne yazık ki. Benim adıma bir Instagram hesabı açıp tüm resim ve videolarımı paylaştı” (K4) demiştir. Bir diğer katılımcı ise “İki yıl önce siber zorbalığa maruz kaldım. Biri sahte profiller açıp Facebook hesabıma her gün arkadaşlık isteği ve mesajlar gönderiyordu. Bir gün dayanamadım ve kim olduğunu anlamak için mesajlara cevap verdim. Bir süre yazıştık bu kişiyle. Yazış stilinden bu kişinin eski erkek arkadaşım olduğunu anladım. Şikayetçi olacağımı söylediğimde, elinde bana ait görüntüler olduğunu ve şikayetçi olursam her yerde paylaşacağını söylemişti” (K16) şeklinde görüşünü belirtmiştir.

3.3.Siber Zorbalığa Maruz Kalmanın Duygusal Etkileri

Daha önce belirtildiği üzere, siber zorbalığa maruz kalanlarda, bu olumsuz deneyim pek çok farklı duygusal etki doğurmaktadır. Bu çalışmaya katılan kadınlar, siber zorbalığa maruz kaldıktan sonra Tablo 4’te ayrıntılı verilen duygusal etkilerden bahsetmişlerdir.

Tablo 4. Siber Zorbalığa Maruz Kalmanın Duygusal Etkileri

Katılımcılar	Sinirlilik	Tedirginlik	Korku	Üzüntü
K1				X
K2				X
K3			X	
K4	X			
K5				X
K6				X
K7			X	
K8		X		
K9		X		
K10		X		
K11	X			
K12	X			
K13		X		
K14				X
K15	X			

K16			X	
K17	X			
K18		X		
K19				X
K20			X	
TOPLAM	5	5	4	6

Çalışmanın ortaya koyduğu duygusal etkileri detaylandırırsak, siber zorbalığa maruz kalan katılımcıların 5'i sinirlilik, 5'i tedirginlik, 4'ü korku ve 6'sı üzüntü duygularını yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bir katılımcının ifadesi şu şekildedir: “Fotoğraflarımın ve bilgilerimin kullanılması beni çok sinirlendirdi. Birkaç kez hastanelik oldum sinirden. Psikolojim alt üst oldu. Bir de bunu yapan eski erkek arkadaşım olunca daha çok ağırıma gitti” (K4). Bir diğer katılımcı “Instagram hesabım çalınmıştı. Kimin yaptığını bilemiyorum. Herkesten şüphe duymaya başlamıştım. İş arkadaşlarımdan biri benimle uğraşmak için yapmış olabilirdi. Belki de eski eşimdi bana bunu yaptıran. İşte bu yaşadığım şüphe duygusu bir müddetten sonra tedirginliğe dönüştü” (K13) demiştir. Diğer bir katılımcı ise “Twitter hesabım çalındığında çok korkmuştum. Düşmanı olmayan, çoluk çocuğa karışmış, evli bir insanla kim uğraşır ki? Bu tarz şeyler gençlerin başına gelir diye düşünürdüm ama benim de başıma geldi maalesef” (K7). Buna ek olarak katılımcıların bazıları siber zorbalık sonrası üzüntü yaşadıklarını şu sözlerle ifade etmişlerdir: “Hem kendi Facebook hesabımın çalınmasına hem de arkadaşlarımdan hesaplarının benim hesabım üzerinden ele geçirilmesine çok üzülmuştüm. Hackleyen kişi önce benim hesabı ele geçiriyor, benim hesabım üzerinden de arkadaşlarıma ulaşıyor. Onlarda benimle mesajlaştıklarını düşündükleri için ne sorulursa cevap veriyorlar. Bu şekilde hepsinin hesapları gitti ne yazık ki” (K19). Bir başka katılımcı “Instagram hesabım çalınmıştı. Hesabı çalan kişi tüm fotoğraflarımın altına ağza alınmayacak sözler, küfürler yazdı. Gecenin bir vakti arkadaşım aradı. Instagram hesabında bir şeyler oluyor çabuk bak dedi. Hesabıma giremeyince anladım ki hacklenmişim. Hesabımın çalınmasına değil de resimlerimin altına yazılan şeyler beni çok üzdü. Sonuçta orada iş arkadaşlarım ve akrabalarım var. Yazılan her şeyi görmeleri beni çok utandırdı. Suçum olmamasına rağmen çok mahcup oldum ve çok üzüldüm” (K14) demiştir. Diğer bir katılımcı ise “Geçen sene Instagram hesabım çalındı. Bunu yapan kişi tüm arkadaşlarıma Instagram üzerinden cinsel içerikli mesajlar göndermiş. Arkadaşlarım bu durumu anlayışla karşılayabilir ama eşimin annesi ve kayınpederim de vardı arkadaş listemde. Mesajlar onlara da gidince çok üzüldüm. Durumu kendilerine izah ettim ama yine de benim yüzümden bu tarz mesajlara maruz kalmaları beni çok üzdü. Şimdi tekrar yeni bir hesap açtım. Sadece arkadaşlarım ekli. Aile büyüklerini bir daha asla eklemem” (K6) şeklinde görüşünü belirtmiştir.

3.4.Siber Zorbalık Sonrası Değişen Sosyal Medya Kullanımı

Çalışmanın siber zorbalık sonrası değişen sosyal medya kullanımlarına ilişkin eriştiği bulgular Tablo 5'te detaylı şekilde gösterilmiştir.

Tablo 5. Siber Zorbalık Sonrası Değişen Sosyal Medya Kullanımı

Katılımcılar	Sosyal medya hesabını gizliye alma	Sosyal medya hesabını kapatma	Uzun süre paylaşım yapmama	Hesaplardan fotoğraf kaldırma
K1			X	
K2		X		
K3		X		
K4			X	
K5	X			
K6	X			

K7		X		
K8		X		
K9			X	
K10	X			
K11				X
K12			X	
K13	X			
K14				X
K15		X		
K16	X			
K17		X		
K18	X			
K19		X		
K20	X			
TOPLAM	7	7	4	2

Katılımcıların 7'si siber zorbalık sonrası sosyal medya hesabını gizliye aldığını, 7'si gizliye almayı yeterli bulmayıp hesaplarını tamamen kapattığını, 4'ü uzun süre paylaşım yapmadığını ve 2'si hesaplardan fotoğraflarını kaldırdığını belirtmiştir. Katılımcıların bazı ifadeleri şu şekildedir: “İlk zamanlar önemsemediğim için gizli hesap kullanmıyordum. Twitter’da yaptığım paylaşımların altına cinsel içerikli yorumların yapıldığını görünce hesabımı gizliye aldım. Twitter’da kendi hayatımdan bir şeyler paylaşıyorum. Beni tanımayan ve hiçbir şekilde iletişim kurmadığım insanların benim paylaşımlarımın altına çirkin şeyler yazmaları beni çok üzdü. O yüzden artık hesabımı gizli kullanıyorum” (K5). “Sosyal medya hesabımın çalınması beni çok etkilemişti. Artık sosyal medya hesaplarımda kendi fotoğraflarımı paylaşıyorum” (K11) demiştir. Bir başka katılımcı “Facebook’da maruz kaldığım çirkin muameleden sonra uzun bir süre sosyal medya kullanmadım. Çok üzülüm çünkü. Yaptığım bir paylaşım sonrası duymadığım küfür kalmadı. Şikayetçi olacağımı söylediğimde tehdit boyutuna kadar gitti aldığım mesajlar” (K1) şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Buna ek olarak katılımcıların bazıları sosyal medya hesaplarını tamamen kapattıklarını belirtmişlerdir. Bir katılımcı “Instagram hesabımı ilk açtığım günden beri kilitli kullanıyordum. Tanımadığım birinin paylaştıklarını görüp yorumlar yapması uygun gelmiyor bana. Ama yine de siber zorbalığa maruz kaldım. Çünkü takip etmediğin kişilerin mesajları her şekilde sana ulaşıyor. En sonunda yeter dedim ve hesabımı komple kapattım” (K2) demiştir. Diğer bir katılımcı ise “Facebook hesabımdan yaptığım bir yoruma küfürle geri dönüş aldım. Neden bana küfrediyorsunuz buna ne hakkınız var dediğimde ise kendisinin hacker olduğunu ve bilgisayarındaki tüm video, resim ve özel belgeleri ele geçirip dağıtmakla beni tehdit etti. O kadar tedirgin oldum ki. Hesabımı kapatmak zorunda kaldım” (K8) şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

3.5.Siber Zorbalığın Nedenlerine İlişkin Görüşler

Aşağıdaki tabloda, katılımcıların siber zorbalığın nedenlerine ilişkin görüşleri detaylı şekilde gösterilmiştir.

Tablo 6. Siber Zorbalığın Nedenlerine İlişkin Görüşler

Katılımcılar	Zorbalığı yapan kişinin şahsi sorunlarından kaynaklı	Özgüvensiz insanlar	Mutsuz insanların kullandığı bir yöntem	Eski erkek arkadaşım/eşim neden oldu
K1		X		
K2	X			
K3			X	
K4	X			
K5			X	
K6				X
K7		X		
K8			X	
K9		X		
K10				X
K11	X			
K12	X			
K13				X
K14	X			
K15		X		
K16	X			
K17			X	
K18				X
K19		X		
K20	X			
TOPLAM	7	5	4	4

Katılımcıların 7'si siber zorbalığa maruz kalma nedenini zorbanın şahsi sorunları olması, 5'i özgüvensiz olması, 5'i mutsuz olması olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların 4'ü ise zorbalığın sebebinin eski erkek arkadaşı/eşi olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların bazı ifadeleri şu şekildedir: “Zorbalığı yapan kişinin şahsi sorunları olduğunu düşünüyorum. Akıl sağlığı yerinde olan bir insan neden tanımadığı bir kadını sosyal medya üzerinden taciz eder ki? Ben bu kişinin ruhsal sorunları olduğunu düşünüyorum. Çünkü her mesaj yolladığında artık buna bir son vermesi gerektiğini ve yaptığı şeyin beni tedirgin ettiğini belirtmeme rağmen mesaj atmaya devam etti” (K9). “Tanımadığım bir insan sosyal medya hesabımı hackledi. Ben önceleri bana düşmanlık besleyen biri yapmıştır diye düşündüm. Ancak şikayet sonrası yapan kişi bulunduğunda çok şaşırdım. Yakından uzaktan hiç tanımadığım bir adamdı bunu yapan. Benim gibi birçok kadına da aynı şeyi yapmış. Bu kişilerin kendileriyle ilgili sorunları olduğunu düşünüyorum. Psikolojik tedavi görmeleri gerekiyor bence. Kadınlara rahatsızlık vermekten keyif alan insanlar bunlar” (K12). Başka bir katılımcı “Anonim hesaplarla sosyal medya ortamında bulunan kişileri özgüvensiz buluyorum. Bana küfürlü yorumlar yazan bu kişi özgüvenli olsa kendi isim ve soy ismiyle yapardı bu yorumları. Hem korkuyorlar hem de anonim kimliklerle sosyal medyada ona buna saldırıyorlar” (K15) demiştir. Diğer bir katılımcı ise “Benim resimlerimin altına küfürlü yorumlar

yapıldı. Bu tarz kişilerin kadınlarla ilgili bir mutsuzluk yaşadıklarını düşünüyorum. Bu kişiler eş ya da partnerleriyle bir sorun yaşıyor ve öç almak için huşlarını tanımadıkları kadınlara küfrederek alıyorlar. Kadınlarla ilgili yaşadıkları şeyler bir süre sonra kadın düşmanlığına dönüşüyor ne yazık ki” (K17). Öte yandan katılımcıların bazıları eski erkek arkadaşları tarafından sosyal medya üzerinden siber zorbalığa maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Bir katılımcı “Siber suçlarla ilgili sıkı cezaların gelmesi gerektiğini düşünüyorum. Eski nişanlım beni fotoğraflarımı yayarak rezil etmekle tehdit etti. Ayrılık sonrası bunu kendisine yediremedi diye düşünüyorum. Çünkü uzun bir süre barışmak için çok çabaladı. Kendisi şiddete meyilli bir insandı. Kavga sırasında birkaç kez tokat attı bana. Ben de şiddet yanlısı bir insan olduğumu anlayınca ayrıldım. Sonra başladı işte bu tehditler” (K18) şeklinde görüşünü belirtmiştir.

3.6.Siber Zorbalığı Önlemeye Yönelik Çözüm Önerileri

Aşağıdaki tabloda, katılımcıların siber zorbalığı önlemeye yönelik çözüm önerileri detaylı şekilde gösterilmiştir.

Tablo 7. Siber Zorbalığı Önlemeye Yönelik Çözüm Önerileri

Katılımcılar	Siber zorbalıkla ilgili yasal düzenlemelerin yapılması	İnterneti dikkatli kullan	Olayı aile üyeleriyle paylaş	Sosyal medya platformlarından men edilmesi
K1	X			
K2		X		
K3	X			
K4			X	
K5	X			
K6		X		
K7	X			
K8			X	
K9	X			
K10		X		
K11			X	
K12	X			
K13				X
K14	X			
K15	X			
K16		X		
K17	X			
K18		X		
K19			X	
K20	X			
TOPLAM	10	5	4	1

Katılımcıların 10'u siber zorbalıkla ilgili yasal düzenlemelerin yapılması, 5'i internetin dikkatli kullanılması, 4'ü olayın aile üyeleriyle paylaşılması ve 1'i siber zorbalık yapan kişilerin sosyal medya platformlarından men edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Katılımcıların bazı ifadeleri şu şekildedir: “Bir avukat olarak şunu söyleyebilirim ki siber zorbalığa yönelik cezalar caydırıcı değil. Bu nedenle siber zorbalığa yönelik bir mevzuata ihtiyaç olduğunu düşünüyorum” (K3). “Cezaların daha ağır olması gerekiyor. Şu an siber zorbalığın fazla bir yaptırımı olmadığını düşünüyorum çünkü. En fazla para cezası alıyor bu kişiler. Bu durumda caydırıcı olmuyor. Caydırıcı bir ceza olsa bu kişiler sosyal medya ortamında kadınlara küfretmekten ya da rahatsızlık vermekten çekinirler bence” (K17) demiştir. Bir başka katılımcı “Ülkemizde siber zorbalığın suç olarak ciddiye alınmadığını düşünüyorum. Ama yine de mutlaka şikayet edilmesi gerekiyor bu kişinin. Çünkü nasıl biriyle karşılaşacağımızı bilmiyoruz ve bu zorbalık sadece internet üzerinde kalmayabilir. Bununla beraber sosyal medyayı kullanırken dikkatli olmalıyız. Tanımadığımız kişileri eklememeliyiz ya da kendimize ait resim, video gibi şeyleri paylaşmamalıyız diye düşünüyorum” (K1). Diğer bir katılımcı ise “Ben eşimden çekindiğim için ilk başta durumu sakladım ve şikayetçi olmaya gitmedim. Kendim bir şekilde çözüm bulmaya çalıştım ama durum ciddi bir hal alınca eşime anlatmak zorunda kaldım. Bence kadınlar böyle bir zorbalık durumunda mutlaka ailelerini bilgilendirsinler, yardım istesinler. Çünkü birçok kadın cinayeti yaşıyor. Bu nedenle insan korkuyor. Siber zorbalık nasıl olsa internet ortamında yaşıyor diye hafife almasınlar durumu” (K19). Öte yandan katılımcılardan biri, siber zorbalık yapan kişilerin sosyal medya platformlarından men edilmesi gerektiğini şu sözlerle ifade etmiştir: “Bence herkesin sosyal medya kullanmaması gerekiyor. O kadar bilinçsizce ve kötü amaçlı kullanan insan var ki. Ne kadar doğru bilmiyorum ama herkese bu hak verilmemeli bence. Hukuki açıdan bu kişilere uygulanacak cezaların arttırılması ve bu kişilerin sosyal medya platformlarından yasaklanması gerekiyor” (K13) şeklinde görüşünü belirtmiştir.

4.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Yukarıda detaylandırılmış sonuçları görülen bu çalışmanın bulguları; kadına yönelik siber zorbalığın alanlarını, kapsamını, nedenlerini ve sonrasındaki etkileri göstermek anlamında önemli girdilere işaret etmektedir. Ancak literatür tarandığında, bu bulguların sadece bu çalışmaya özel olmadığı da tespit edilmiştir. Aşağıda detaylı şekilde açıklanacağı üzere bu çalışmanın sonuçları, bu alanda yapılan birçok araştırma ile paralellik göstermektedir. Bu durum çözüm önerileri bağlamında da yol gösterici olmuştur.

Bu araştırmada katılımcıların Instagram, Twitter, Facebook ve LinkedIn üzerinden siber zorbalığa maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Kadınların sosyal medya platformlarında siber şiddete uğradığını gösteren pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalar incelendiğinde kadınların en çok Twitter, Facebook, LinkedIn ve Instagram üzerinden siber zorbalığa maruz kaldıkları görülmektedir (Cuervo vd., 2014; Karataş, 2018; Yıldırım, 2019; Akdemir, 2022).

Öte yandan katılımcılar, sosyal medya şifrelerinin ele geçirilmesi, kişisel fotoğraf, video ve bilgilerin yayılması, cinsel/küfür içerikli mesaj gönderilmesi ve ısrarlı takip yoluyla siber zorbalığa maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu tespiti doğrulayan pek çok çalışmada bulunmaktadır. Temur-Şimşekcan'ın (2018: 47) siber zorbalık mağduru kadınlarla yaptığı bir çalışmada, katılımcıların cinsel içerikli mesaj ve medya gönderilmesi, şifrelerin kırılarak bilgilerin alınması ve kişisel bilgi ve fotoğrafların izinsiz paylaşılması yoluyla siber zorbalığa maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Yine Lewis, Rowe ve Wiper (2017: 1469) tarafından kadın ve kız çocuklarına yönelik siber zorbalığın incelendiği bir çalışmada, katılımcıların fotoğraf, video ve bilgilerinin izinsiz kullanılarak siber zorbalığa maruz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Burke-Winkelman ve diğerlerinin (2015: 197) sosyal medyada yaşanan kadın düşmanlığı üzerine yaptıkları çalışmada da katılımcıların sosyal medya platformları üzerinden art arda gelen veya istenmeyen mesajlara maruz kaldıkları, pornografik mesajlar aldıkları ve tehdit içerikli mesajlara maruz kaldıkları tespit edilmiştir.

Araştırmada siber zorbalığa maruz kalan katılımcıların sinirlilik, tedirginlik, korku ve üzüntü duygularını yaşadıkları tespit edilmiştir. Buna paralel olarak, Johansson ve Englund (2021: 328) tarafından siber zorbalığın geleneksel zorbalıkla ilişkisinin incelendiği çalışmada, kadın katılımcıların siber zorbalık sonrası endişe, uykusuzluk, korku, içe kapanıklık, tedirginlik ve güven sorunu yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yine Hassan ve diğerleri (2020: 3) tarafından kadınlara yönelik çevrimiçi zorbalığın incelendiği çalışmada, siber zorbalık sonrası katılımcıların sinirlilik, tedirginlik ve korku

duygularını yaşadıkları tespit edilmiştir. Ali ve Shahbuddin'in (2022: 9) ruh sağlığı ve siber zorbalık ilişkisi üzerine yaptıkları araştırmada da siber zorbalık sonrası katılımcıların korku, öfke ve umutsuzluk duyguları yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Zalaquett ve Chatters (2014: 5) tarafından siber zorbalığın etkilerinin incelendiği bir araştırma ise siber zorbalık mağdurlarının stres, üzüntü, öfke ve korku duyguları yaşadıkları tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında katılımcıların, siber zorbalık sonrası sosyal medya hesaplarını gizliye aldıkları ya da hesaplarını tamamen kapattıkları, uzun süre paylaşım yapmadıkları ve sosyal medya hesaplarından fotoğraflarını kaldırdıkları tespit edilmiştir. Benzer şekilde Burgess-Proctor, Patchin ve Hinduja'nın (2009: 170) siber zorbalık ve siber şiddet üzerine yaptıkları bir araştırmada, katılımcıların birçoğu siber zorbalık sonrası uzun bir süre sosyal medya hesaplarını kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Yine Hassan ve diğerleri (2020: 4) tarafından Mısır'daki kadınlara yönelik siber zorbalığın incelendiği araştırmada, katılımcıların siber zorbalığın ardından sosyal medya hesaplarını değiştirdikleri, zorbalık yapan kişiyi engelledikleri, yaşanan zorbalığa ilişkin sosyal medya platformunu bilgilendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Burke-Winkelman ve diğerleri (2015: 199) tarafından kadınlara yönelik siber zorbalığın incelendiği bir çalışmada da katılımcıların siber zorbalık sonrası mail adreslerini değiştirdikleri, sosyal medya hesaplarını gizliye aldıkları, bilgisayarlarına güvenlik duvarı yükledikleri tespit edilmiştir. Malanga (2021: 630) tarafından Malavi'de yaşayan kadınların siber saldırılarla mücadele etme stratejilerinin incelendiği araştırmada ise siber zorbalık sonrası katılımcıların sosyal medya hesaplarını kapattıkları veya faille fiziksel ya da dijital olarak yüzleştikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Öte yandan katılımcılar, siber zorbalığa maruz kalma nedenlerini zorbanın şahsi sorunları olması, özgüvensiz ve mutsuz olması olarak belirtmişlerdir. Buna ek olarak katılımcıların bazıları, zorbalığın nedenini eski sevgili/eş olma durumu olduğunu ifade etmiştir. Buradaki bulgularla örtüşen çalışmada Abaido (2020: 415) Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki kadınların siber zorbalığa maruz kalma nedenlerini zorbanın mutsuz olması, kişisel sorunları ve hayal kırıklıkları olması olarak tespit etmiştir. Yine Akdemir'in (2022: 411) araştırmasında, katılımcıların çoğunluğu siber zorbalığın nedenini saplantılı eski erkek arkadaş olarak belirtmiştir. Yıldırım (2019: 69-71) tarafından kadınlara yönelik dijital şiddetin incelendiği bir çalışmada da katılımcıların bir kısmı eski erkek arkadaşı tarafından siber zorbalığa maruz kaldığını ifade etmiştir. Erden'in (2017: 15) siber zorbalığın hangi araçlarla meydana geldiği, türleri, sıklığı ve sonuçlarını incelediği bir çalışmada ise katılımcıların bazıları siber zorbalığın nedenini özgüven eksikliği olarak belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılanların siber zorbalığa ilişkin önerileri incelediğinde, katılımcılar siber zorbalıkla ilgili yasal düzenlemelerin yapılması, internetin dikkatli kullanılması, olayın aile üyeleriyle paylaşılması ve siber zorbalık yapan kişilerin sosyal medya platformlarından men edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu minvalde Metin'in (2017: 44) siber zorbalıkla başa çıkma stratejileri üzerine yaptığı çalışmada, katılımcıların çoğunluğu siber zorbalığa ilişkin cezaların artırılması gerektiğini belirtmiştir. Yine Abaido'nun (2020: 54) yaptığı bir araştırmada, katılımcıların bazıları siber zorbalığa yönelik yasaların daha katı olması gerektiğini ifade etmiştir. Hellfeldt, López-Romero ve Andershed (2019: 13) tarafından ailenin siber zorbalık üzerindeki etkilerinin incelendiği çalışmada da siber zorbalık sonrası olayın aile üyeleriyle paylaşılması gerektiği belirtilmektedir. Dikmen ve Tuncer'in (2017: 682) siber zorbalığa yönelik yaptıkları çalışmada ise siber zorbalıktan korunmak için internetin dikkatli kullanılması gerektiği önerilmektedir.

Sonuç olarak, niteliksel araştırma yönteminin derinlemesine görüşme tekniğiyle gerçekleştirilmiş bu çalışmanın bulguları, niteliksel araştırmanın doğası gereği genellenemese de kadınlara yönelik siber zorbalıkla ilgili ipuçlarını ortaya koymuştur. Yapılan araştırma farklı bir zaman diliminde aynı kişilerle yapılsa bile farklı sonuçlar doğuracağından çalışmanın sonuçlarının niteliksel araştırmanın özü gereği sadece bu çalışmaya özgü olacağı göz önünde bulundurulmuştur. Buna göre görüşülen kişilerle yapılan derinlemesine görüşmeler sonrasında kadınların siber zorbalığa maruz kaldıkları sosyal medya platformlarına, maruz kalma şekillerine, zorbalığın duygusal etkilerine, zorbalık sonrası değişen sosyal medya kullanımlarına, siber zorbalığın nedenlerine ilişkin düşüncelerine ve zorbalığa yönelik çözüm önerilerine cevaplar bulunmuş, sosyal medyanın siber zorbalık konusunda kadınlar üzerinde etkili olduğu anlaşılmış ve siber zorbalığa maruz kalmanın da kadınları birçok yönden etkilediği ortaya çıkmıştır. Bu noktada, kadına yönelik siber zorbalığın önlenmesi için çeşitli uygulamaların yapılması son derece önem arz etmektedir. Sosyal medyayı sıklıkla kullanan kadınların siber zorbalık konusunda

farkındalıkları ve yeterlilikleri arttırılmalıdır. Literatürdeki araştırmaların genellikle öğrenciler ile çalışılmış olması nedeniyle, kadınlar ile ilgili siber zorbalık konusunda yeni çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Abaido, G. M. (2020). Cyberbullying on social media platforms among university students in the United Arab Emirates, *International Journal of Adolescence and Youth*, 25(1):407-420.
- Akdemir, A. (2022). Kadınlara Yönelik Siber Ortamda Gerçekleştirilen Şiddet Fiilleri ve Faillerinin Tipolojisine Yönelik Fenomenolojik Bir Çalışma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 24 (1):387-422.
- Akkoyunlu, B ve Yılmaz, E. (2005). Öğretmen adaylarının bilgi okur yazarlık düzeyleri ile internet kullanım sıklıkları ve internet kullanım amaçları. *Eurasian Journal of Educational Research*, 0(19), 1-4.
- Ali, S. I & Shahbuddin, N. B. (2022). The Relationship between Cyberbullying and Mental Health among University Students. *Sustainability*, 14(11):1-14.
- Bartlett, C. P & Chamberlin, K. (2017). Examining cyberbullying across the lifespan. *Computers in Human Behavior*, 71, 444-449. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.02.009>.
- Berne, S., Frisen, A & Kling, J. (2014). Appearance-related cyberbullying: A qualitative investigation of characteristics, content, reasons, and effects. *Body image*, 11(4):527-533.
- Brewer, G & Kerslake, J. (2015). Cyberbullying, self-esteem, empathy and loneliness. *Computers in Human Behavior*, 48, 255-260. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.01.073>.
- Burgess-Proctor, A., Patchin, J.W & Hinduja, S. (2009). Cyberbullying and online harassment: Reconceptualizing the victimization of adolescent girls (162-176). In V. Garcia and J.Clifford (Eds). *Female crime victims: Reality reconsidered*, Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Burke-Winkelmann, S., Oomen-Early, J., Walker, A. D., Chu, L & Yick-Flanagan, A. (2015). Exploring Cyber Harassment among Women Who Use social media. *Universal Journal of Public Health*, 3(5): 194-201.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing among Five Approaches*. (3rd ed). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Crosslin, K & Golman, M. (2014). “Maybe you don’t want to face it” – College students’ perspectives on cyberbullying. *Computers in Human Behavior*, 41, 14-20. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.09.007>.
- Cuervo, A.A.V., Martínez, E. A. C., Quintana, J. T & Amezcaga, T. R. W. (2014). Differences in types and technological means by which mexican high schools students perform cyberbullying: Its relationship with traditional bullying. *Journal of Educational and Developmental Psychology*, 4(1):105–113.
- Dempsey, A. G., Sulkowski, M. L., Nichols, R & Storch, E. A. (2009). Differences between peer victimization in cyber and physical settings and associated psychosocial adjustment in early adolescence. *Psychology in the Schools*, 46(10):962-972.
- Devries KM, Mak JYT, García-Moreno C, Petzold M, Child JC, Falder G, Lim S, Bacchus LJ, Engell RE, Rosenfeld L, Pallitto C, Vos T, Abrahams N & Watts CH. (2013). The global prevalence of intimate partner violence against women. *Science*, 340(6140):1527-1528.
- Dikmen, M ve Tuncer, M. (2017). Akademisyenlerin Siber Zorbalığa Yönelik Algıları ve Mücadele Etme Yöntemleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* (31):675-686. DOI: <http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.1806>.
- Ekşi, F. (2012). Narsistik kişilik özelliklerinin internet bağımlılığı ve siber zorbalığı yordama düzeyinin yol analizi ile incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3):1683-1706.

- Erden, İ. O. (2017). Lise Öğrencilerinin Siber Zorbalık Davranışlarına İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 4(1):1- 26.
- Espelage, D. L., & Swearer, S. M. (2003). Research on school bullying and victimization: What have we learned and where do we go from here? *School Psychology Review*, 32(3):365–383.
- Hassan, F. M., Khalifa, F. N., El Desouky, E. D., Salem, M. R & Ali. M. M. (2020). Cyber violence pattern and related factors: online survey of females in Egypt. *Egyptian Journal of Forensic Sciences*, 10(6):1-7.
- Hellfeldt, K., López-Romero, L & Andershed, H. (2019). Cyberbullying and Psychological Well-being in Young Adolescence: The Potential Protective Mediation Effects of Social Support from Family, Friends, and Teachers. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(1):1-16.
- Hinduja, S & Patchin, J. W. (2009). Cyberbullying Research Summary: Emotional and psychological consequences. Cyberbullying Research Center. Erişim Tarihi: 24.10.2022. https://cyberbullying.org/cyberbullying_emotional_consequences.pdf.
- Hinduja, S & Patchin, J. W. (2010). Bullying, Cyberbullying, and Suicide. *Archives of Suicide Research*, 14(3):206–221.
- Johansson, S & Englund, G. (2021). Cyberbullying and its relationship with physical, verbal, and relational bullying: a structural equation modelling approach, *Educational Psychology*, 41(3):320-337.
- Karataş, A. (2018). Sosyal Medyada Kadın Gözüyle: Taciz. *Gelecek Vizyonlar Dergisi*, 2(2):32-38.
- Kestel, M ve Akbıyık C. (2016). Siber Zorbalığın Öğrencilerin Akademik, Sosyal ve Duygusal Durumları Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3):844-859.
- Koç-Başaran, Y. (2017). Sosyal Bilimlerde Örneklem Kuramı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(47):480-495.
- Kowalski, R.M & Limber, S. P. (2007). Electronic Bullying Among Middle School Students. *Journal of Adolescent Health* 41(6):22-30.
- Korkmaz, A. (2016). Siber Zorbalık Davranışları Sergileme ve Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumlarının Karşılaştırılması. *Trt Akademi*, 1(2):620 – 639.
- Lenhart, A., Ybarra, M., Zickuhr, K., & Price-Feeney, M. (2016). *Online Harassment, Digital Abuse, and Cyberstalking in America*. Data & Society Research Institute Report. Erişim Tarihi: 19.09.2022. datasociety.net.
- Lewis, R., Rowe., M & Wiper., C. (2017). Online Abuse of Feminists as an Emerging Form of Violence Against Women and Girls. *The British Journal of Criminology*, 57(6):1462–1481.
- Malanga, D.F. (2021). *Survey of Cyber Violence Against Women in Malawi*. Computers and Society, 623-634. Erişim Tarihi: 01.09.2022. [arXiv:2108.09806](https://arxiv.org/abs/2108.09806).
- Mesch, G.S. (2009). Parental Mediation, Online Activities, and Cyberbullying. *Cyberpsychology & Behavior*, 12(4):387-393.
- Metin, K. E. (2017). Ortaokul öğretmenlerinin siber zorbalık yaşama düzeyleri ve siber zorbalıkla başa çıkma stratejileri. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 4(2): 33-49.
- Notar, C., Padgett, S & Roden, J. (2013). Cyberbullying: A review of the literature. *Universal Journal of Educational Research*, 1(1):1-9.
- Öksüzöğlü, T. Ö. (2021). Kadınlara yönelik siber zorbalık durumları ve önlem çalışmaları. *European Journal of Educational and Social Sciences*, 6(1):67-75.
- Schenk, A. M & Fremouw, W. J. (2012) Prevalence, psychological impact, and coping of cyberbully victims among college students. *Journal of School Violence*, 11(1):21-37.

- Schwartz, D & Proctor, L. J. (2000). Community violence exposure and children's social adjustment in the school peer group: The mediating roles of emotion regulation and social cognition. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 68(4):670–683.
- Shemesh, D.O., Heiman, T & Eden, S. (2012). Cyberbullying victimisation in adolescence: relationships with loneliness and depressive mood. *Emotional and Behavioural Difficulties*, 17: (3-4):361–374.
- Staudé-Müller, F., Hansen, B & Voss, M. (2012). How stressful is online victimization? Effects of victim's personality and properties of the incident. *European Journal of Developmental Psychology*, 9(2):260-274.
- Stevens, V., De Bourdeaudhuij, I & Van Oost, P. (2001). Anti-bullying interventions at school: Aspects of programme adaptation and critical issues for further programme development. *Health Promotion International*, 16(2):155–167.
- Temur- Şimşekcan, N. (2018). Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Başka Bir Biçimi: Siber Şiddet. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çag Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mersin.
- Ünver, H ve Koç, Z. (2017). Siber Zorbalık ile Problemlili İnternet Kullanımı ve Riskli İnternet Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2):117-140.
- Varjas, K., Talley, J., Meyers, J., Parris, L & Cutts, H. (2010). High school students' perceptions of motivations for cyberbullying: An exploratory study. *Western Journal of Emergency Medicine*, 11(3):269.273.
- Vandebosch, H & Van-Cleemput, K. (2008). Defining cyberbullying: A qualitative research into the perceptions of youngsters. *CyberPsychology & Behavior*, 11(4):499–503.
- Willard, N. (2007). Educator's guide to cyberbullying and cyberthreats. *Center for Safe and Responsible Use of the Internet*. Erişim Tarihi: 11.09.2022. <http://www.cyberbully.org/docs/cbctparents.pdf>.
- Woodlock, D. (2013). *Technology-facilitated Stalking: Findings and Recommendations from the SmartSafe Project*, Domestic Violence Resource Centre Victoria. Erişim Tarihi: 03.09.2022. <http://www.smartsafe.org.au/sites/default/files/SmartSafe-Findings-Booklet.pdf>.
- Yaman, E ve Sönmez, Z. (2015). Ergenlerin Siber Zorbalık Eğilimleri. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 2(1):18-31.
- Yıldırım, E. (2019). *Sosyal Medyada Kadınlara Yönelik Dijital Şiddet* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Zalaquett, C.P & Chatters, S. J. (2014). Cyberbullying in College: Frequency, Characteristics, and Practical Implications. *SAGE Open*, 4(1):1-8.

Research Article

Sosyal Medyada Kadınlara Yönelik Siber Zorbalık

Cyberbullying Against Women On Social Media

Zeynep ŞENTÜRK DIZMAN

Dr. Serbest Araştırmacı

drzeynepsenturk@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-8558-3169>

Extended Summary

In general terms, cyberbullying includes behaviors that are displayed by an individual or a group in a digital environment for the purpose of hurting or disturbing other people. In order to define any behavior as cyberbullying, that behavior must be deliberate, repetitive and intend to hurt someone. Cyberbullying can be done through a variety of technologies such as text messages, e-mails, image sharing, personal network sites, voicemail and social networks and can be encountered in different ways such as spreading rumors, insulting, hacking passwords, sharing videos, photos and information without consent and creating a fake account with the name of another person.

Studies on cyber bullying stress that cyberbullying has several negative effects on individuals regardless of the type. Studies suggest that individuals subjected to cyberbullying experience depression, irritability, frustration, fear, loneliness, revenge, shame, suspicion, distrust, sadness and anxiety.

Additionally, studies indicate that individuals subjected to cyberbullying use a variety of methods to protect themselves such as closing their accounts, changing their social media passwords, blocking the follower, responding in the same way, warning the cyberbully, seeking help, going to legal authorities and contacting the server.

There are different reasons for cyberbullying. Studies in the literature indicate that reasons for cyberbullying are getting rid of boredom, having fun, jealousy, revenge, having pleasure in aggressive behaviors, separation, intolerance and desire of drawing attention.

Cyberbullying apparently varies and continues to spread within the scope of its reasons, effects and behavioural patterns. As a result of the spread of cyberbullying against women, there has been a remarkable increase in the number of relevant publications in the foreign literature in recent years. It is possible to find studies in Turkey which discuss cyberbullying tendencies of young people, their attitudes toward the internet and computer, internet addiction, state of being subjected to cyberbullying, problematic internet use, frequency of using the internet and so forth. However, there is a limited number of empirical studies in Turkey which directly discuss cyberbullying against women. Therefore, it is believed that new studies on cyberbullying against women which is gradually becoming widespread in Turkey as in the whole world will contribute to the literature. Hence, the main purpose of the present study was to reveal social media platforms where women were subjected to cyberbullying, reasons and experiences and emotional effects of it, use of social media after bullying and recommendations to prevent cyberbullying. In line with this purpose, the study seek answers to the following questions:

- What are the social media platforms where women are subjected to cyberbullying?
- In what ways are women subjected to cyberbullying?
- What are the feelings of women after cyberbullying?
- What are the changes in women's use of social media after cyberbullying?
- What are the views of women on the reasons for cyberbullying?
- What do women recommend for individuals who have been/might be subjected to cyberbullying?

The current study adopted a qualitative research method. In qualitative researches, a researcher examines whys and hows of human behaviors within the present environment; obtains a variety of findings related to the research subject; classifies and analyzes these findings with a variety of technics; reveals hidden patterns and finally makes inferences.

For the present study, it is preferred to use phenomenological design which is one of the qualitative research designs. Phenomenological studies aim to examine the subjective experiences of individuals related to a specific phenomenon. Likewise, the study at hand examines the experiences of women related to the cyberbullying phenomenon. Thus, phenomenological design is chosen.

Within this study, profound individual interviews with 20 women selected via snowball sampling method. Prior to the field research, the researcher obtained necessary permission from İstanbul Gelişim University Ethics Committee. In order to conduct the semi-structured interviews which were the basic source of data in the study, the researcher contacted all participants in the study group via e-mail, agreed on the convenient time and space for them and interviewed each participant face-to-faced in spaces specified in different periods of time. The researcher took audio recordings of the interviews and handwritten notes with permission from the participants. Immediately after the interviews, the researcher deciphered the sound records. The researcher conducted the interviews on voluntary basis and, hence; submitted a consent form to each participant prior to the interviews as the basis of participant voluntariness and confidentiality. In addition, the researcher informed each participant that the study participation was voluntary and that their views on the study and personal information were to be kept confidential. As a result, the present study reached the following conclusions:

1. The participants were subjected to cyberbullying on Instagram, Twitter, LinkedIn and Facebook.
2. Additionally, the participants stated that they were subjected to cyberbullying in various ways such as hacking of social media passwords, sending abusive messages, spreading personal photos, videos and information and stalking the profile.
3. The participants who were subjected to cyberbullying experienced the emotions of irritability, anxiety, sadness and fear.
4. Within the scope of the study, the participants had either made their social media accounts private or closed them, had not shared anything for a long time; unfollowed those who were not acquaintance and had deleted their photos on their social media accounts.
5. Additionally, the participants stated that personal problems of the bully and his/her lack of self-confidence and unhappiness were among the reasons for being subjected to cyberbullying. Moreover, some of the participants stated that ex boyfriend problems were also among the reasons of bullying.
6. With regards to the recommendations of the study participants related to cyberbullying, the participants underlined the necessity of putting in place legal acts for cyberbullying; using the internet carefully, sharing the incident with family members and banning cyber bullies from social media platforms.

As a consequence, the present study found answers to the matters related to social media platforms where women were subjected to cyberbullying and the ways of being subjected to it, emotional effects of bullying, changing use of social media after bullying, thoughts about the reasons of cyberbullying and solution offers related to it. Furthermore the study concluded that cyberbullying on social media had negative effects on women and being subjected to cyberbullying affected women in various aspects. At this point, it is extremely important to implement various practices to prevent cyberbullying against women. On the topic of cyberbullying, the awareness and competence of women who use social media frequently should be increase. Since the studies in the literature have generally been done with students, it is recommended that new studies be conducted on cyberbullying related to women with a larger sample specific to women.